

MIKÄ OHJAA SUUNNITTELUA?

VAT, MAT JA MUUT MERKILLISET

Maakuntakaavoitusta ja muuta Hämeen liiton toimintaa ohjaa strateginen maakuntasuunnitelma (Hämeessä toimeen tartutaan - maakuntasuunnitelma 2020. Hämeen maakuntavaltuusto 26.11.2001). Sen mukaan maakunnan väkiluku olisi vuoteen 2020 mennessä kasvanut nykyisestä noin 165 000 asukkaasta 177 000 asukkaaseen. Maakuntasuunnitelman väestöennuste on pohjana maakuntakaavan aluevarauksille.

Maakuntasuunnitelman mukaan Hämeen visiona vuodelle 2020 on:

- yhteistyökykyinen ja kansainvälinen yritystoiminta; vetovoimainen toimintaympäristö; korkea teknologia, verkostoituminen; korkeatasoiset julkiset palvelut
- osa Etelä-Suomea; maailmalle markkinoitu ja helposti saavutettava
- uudet kulttuurit, kyvyt ja elämykset; nuorekas ja kannustava identiteetti
- innovatiivinen, luonnonläheinen ja turvallinen elinympäristö; työn, asumisen ja vapaa-ajan yhdistyminen kestävällä tavalla
- harkitsevainen, osaava ja osallistuva, kansainvälinen suomalainen.

Maakuntasuunnitelman lisäksi maakuntakaavan suunnitelua ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Näistä saa lisätietoja ympäristöministeriön kotisivuilta www.vyh.fi ja kuntien palvelupisteistä löytyvistä Maakuntakaavakansioista.

Maakuntakaavan kartalle tehtävää suunnittelua tulevat ohjaamaan maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (MAT). Ne määrittelee kevään ja kesän 2002 aikana Hämeen liitto, yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa sidosryhmiensä ja osallistensa kanssa. MAT:n sisältöluonnos ja keskusteluaineisto löytyy tämän tiedotteen keskiaukeamalta.

ANNA PALAUTETTA

TAVOITEVAIHEEN KOMMENTIT 5.4.2002 MENNESSÄ

Maakuntakaavan valmistelu on yhteistyötä, onhan maakuntamme tulevaisuuskin yhteinen. Kuka tahansa asiasta kiinnostunut on tervetullut kertomaan mielipiteensä suunnitelmaan liittyvistä kysymyksistä. Jos sinulla on sanottavaa, tee se mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tavoitevaiheeseen liittyvää palautetta Hämeen liitto odottaa **5.4.2002 mennessä**, jolloin se voidaan vielä liittää maakuntavaltuustolle 11.4.2002 esiteltävään aineistoon. Keväällä 2002 Hämeen liitto odottaa palautetta erityisesti seuraavista asioista:

- lähtöaineiston riittävyys ja seutukaavan muutostarpeet
- maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (MAT), joiden tiivistelmä löytyy tämän tiedotteen keskiaukeamalta.

Palautetta voi antaa sähköpostilla osoitteeseen maakuntakaava.palaute@hameenliitto.fi. Paperille tulostettuja palautelomakkeita saa Hämeen liitosta ja sen kunnista sekä maakuntakaavaan liittyvistä yleisötilaisuuksista. Ne voi palauttaa postitse tai faksilla Hämeen liittoon (Hämeen liitto, Niittykatu 5, 13100 Hämeenlinna. Faksi 03-647 4026).

JULKAISIJA

Hämeen liitto
Niittykatu 5, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-647 401, fax 03-647 4026
<http://www.hameenliitto.fi>

sähköposti:
etunimi.sukunimi@hameenliitto.fi tai
maakuntakaava.palaute@hameenliitto.fi

YHTEYSTIEDOT

Hannu Raittinen, aluesuunnittelupäällikkö
03 - 647 4038, 0500 485244
- maakuntakaavaprosessin johto
- alue- ja yhdyskuntarakenne
- taajamien mitoitus, elinkeinoalueet
- virkistysalueet ja ulkoilureitit, matkailu
- luonnon- ja maisemansuojelu, uusiutumattomat luonnonvarat

Harry Tast, erityisasiantuntija
03 - 647 4046, 0500 711075
- aluerakenne ja liikenne
- valtakunnalliset suuntaviivat
- kansainväliset yhteydet

Matti Lipsanen, maakuntainsinööri
03 - 647 4054, 050 5060697
- yhdyskuntarakenne ja -kustannukset
- maaseutu- ja loma-asutus
- tietomalli ja paikkatietosovellukset

Minna Seppänen, maakunta-arkkitehti
03- 647 4034, 050 3441715
- taajamien laatuksymykset, asuminen
- kulttuuriympäristö: maisema, muinaisjäänökset, rakennettu ympäristö, perinnemaisemat
- tiedotus, vuorovaikutus, grafiikka

Heikki Pusa, maakuntainsinööri
03 - 647 4048, 0500 483642
- osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- ympäristövaikutusten arviointi
- vesi-, jäte- ja energiahuolto, turve
- vesiensuojelu ja meluntorjunta

Olli Vaunumäki, atk-suunnittelija
03 - 647 4025
- paikkatieto- ja numeeriset aineistot
- tekninen tuki

Riitta Siironen, piirtäjä
Ari Kinnunen, sijainen 1.3.-30.8.2002
03 - 647 4033
- kartat
- maakuntakaavakansioiden päivitys
- tiedotteiden ja aineistojen jakelu

Maakuntakaavatiedotteen toimitus:
Minna Seppänen

MAAKUNTAKAAVATIEDOTE 3

MAALISKUU 2002

MAAKUNTAKAAVA

ALOITUS/ TAVOITE/ VALMISTELU/ EHDOTUS/ HYVÄKSYMIS- VAIHE
2000 2001 2002 2003 2004

Sisällys:

- Seutukaava ja muuttuva maailma
- Maakuntakaavan suunnittelu alkaa tavoitteista
- Maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (MAT).
Sisältöluonnos ja keskusteluaineisto
- Mikä ohjaa suunnittelua? VAT, MAT ja muut merkittävät
- Anna palautetta. Tavoitevaiheen palaute viimeistään 5.4.2002

Kanta-Hämeen maakuntakaavan laatii Hämeen liitto vuosina 2000-2004. Tänä aikana Hämeen liitto julkaisee kaavan valmistelusta kertovaa Maakuntakaavatiedotetta, aina kun jotakin tärkeää on meneillään. **Maakuntakaavatiedote 3** on maakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden keskusteluaineisto, jota käytetään mm. seutukunnittaisissa tiedotus- ja keskustelutilaisuuksissa maaliskuussa 2002. Maakuntakaavatiedotetta saa Hämeen liitosta ja sen kunnista. Se on luettavissa Hämeen liiton kotisivuilla ja Maakuntakaavakansiossa, joka on selailtavissa Hämeen liitossa ja sen kaikkien kuntien kunnanvirastoissa. Halukkaat voivat liittyä Maakuntakaavatiedotteen postituslistalle ilmoittamalla sähköpostiosoitteensa tai postiosoitteensa Hämeen liittoon (maakuntakaava.palaute@hameenliitto.fi, fax. 03 - 6474026, puh. 03 - 647401), tunnuksella "Maakuntakaavatiedotteen postituslista".

Jokaisella on oikeus vaikuttaa yhteistä ympäristöä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Kuvassa Hämeenlinnan kuvataidekoulun teos Hämeenlinnan torilla Euroopan rakennusperintöpäivänä syyskuussa 2001. Valokuva Hämeen liitto / Minna Seppänen.

SEUTUKAAVA

JA MUUTTUVA MAAILMA

Voimassa oleva, vuonna 1998 vahvistettu Hämeen seutukaava on Kanta-Hämeen maakuntakaavan tärkein lähtöaineisto. Sisällöltään se on varsin hyvin ajan tasalla. Seutukaava antaa hyvän yleiskuvan siitä, mitä nyt valmisteilla oleva maakuntakaava tulee sisältämään. Uutta ovat oikeastaan vain nimi, ajanmukaistettu sisältö, kartan ilmaisutapa ja entistä laajempi ja vuorovaikutteisempi ja suunnittelu-prosessi.

Maailma maakunnan ympärillä on viime vuosina muuttunut nopeasti, ja maakuntakaavankin pitää pystyä vastamaan uusiin haasteisiin. Eurooppa on yhtenäistynyt ja maakuntien asema vahvistunut, Itä-Euroopan rajojen avautumista odotetaan. Suomi on ruuhkautunut etelän kasvukeskuksiin, liikenne ja tietoliikenne ovat nopeutuneet

Työnteon, asumisen ja vapaa-ajan toiminnoissa haetaan nyt myös laatua. Hämeen sijainti keskellä suurimpien kasvukeskusten kolmiota tekee maakunnasta erittäin kilpailukykyisen. Uusien asukkaiden, yritysten ja matkailijoiden uskotaan nopeasti löytävänsä tiensä harkitsevan hitaaseen Hämeeseen.

MAAKUNTAKAAVAN

SUUNNITTELU ALKAA TAVOITTEISTA

Käynnistäessään maakuntakaavoitusta syksyllä 2000 maakuntavaltuusto päätti maakuntakaavatyön tavoitteista seuraavaa:

“Maakuntakaavatyön tavoitteena on, tukeutuen sijaintiin ja parantuneeseen yhteysverkkoon sekä monipuoliseen ympäristöön, kehittää Hämettä vetovoimaisena asuinmaakuntana, kilpailukykyisenä yritysten sijoitusalueena ja houkuttelevana vapaa-ajan maakuntana. Tähän pyritään hyödyntämällä Etelä-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle suuntautuvan kasvavan väestö- ja työpaikkamäärän luomia kasvumahdollisuuksia ja kehittämällä Hämettä osana Helsinki-Hämeenlinna-Tampere-vyöhykettä. Maakuntakaavalla varaudutaan nykyistä selvästi korkeampaan väestö- ja työpaikkakasvuun maakunnassa.”

Kevään 2002 kuluessa on aika tarkentaa alussa asetettuja tavoitteita. Hämeen liitto on valmistellut maakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista oheisen keskusteluaineiston. Siinä esitetyistä suunnitteluperiaatteista voi kuka tahansa antaa palautetta.

2

MAAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET (MAT)

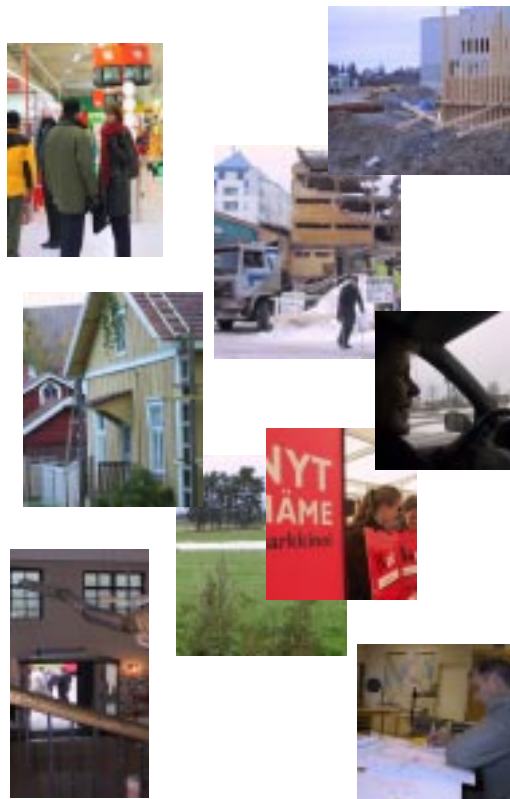
SISÄLTÖLUONNOS JA KESKUSTELUAINIEN KANTA-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVAN SUUNNITTELUPERIAATTEISTA

ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE

Maakuntakaavalla edistetään Hämeen maakuntasuunnitelman toteutumista. Siinä esitetty Hämeen visio 2020 otetaan huomioon ja väestöennuste 2020 taajamiin osoitettavan rakentamiseen mitoitustavaksi. Tuetaan Hämeen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittymistä maankäyttö- ja rakennuslain ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitamalla ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväällä tavalla, maakunnalliset erityispiirteet huomioon ottaen.

Hyvän elinympäristön ja toimivan yhdyskuntarakenteen turvaamiseksi kiinnitetään Kanta-Hämeen maakuntakaavan suunnittelussa erityistä huomiota:

- edullisen sijainnin hyödyntämiseen osana Etelä-Suomea
- kolmeen omaleimaiseen ja vahvaan kaupunkiseutuun
- asumisen, työnteon ja vapaa-ajantoimintojen keskinäisiin suhteisiin
- maankäytön ja liikenteen vuorovaikutukseen
- kaupungin ja maaseudun vuorovaikutukseen
- elinkeinoelämän eri muotojen toimintaedellytyksiin
- liikenteen ja teknisen huollon toimivuuteen
- luonnonsuojelun ja luonnonvarojen käytön suhteisiin
- kulttuuri- ja luonnonympäristöön maakunnan vahvuutena.

Maakunnallinen alueidenkäytön suunnittelu on monen monituisen asian yhteensovittamista. Kuvat Hämeen liitto / Minna Seppänen ja Marja Puhakainen 2000-02.

ELINKEINOT

Häme kuuluu osana Etelä-Suomea yhteen Itämeren alueen nopeimmin kehittyvistä vyöhykkeistä. Sijainti ja saavutettavuus luovat hyvät lähtökohdat monipuoliselle ja kilpailukykyiselle yritystoiminnalle ja muulle elinkeinoelämälle. Suurten kaupunkiseutujen vaivaton tavoitettavuus, teknologian kehittyminen sekä työnteon vapautuminen sidoksista aikaan ja paikkaan mahdollistavat monenlaiset houkuttelevat työnteon, asumisen ja vapaa-ajan yhdistelmät Hämeessä.

Maakuntakaavassa osoitetaan erityyppisiä elinkeinotoimintojen alueita taajamien yhteyteen sekä hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Kaupunkiseuduittain varataan alueita myös hyvin suurilla tiloilla tarvitseville ja ympäristöhäiriöitä aiheuttaville toimintoille. Erityistä huomiota kiinnitetään toimintojen tarpeisiin ja vaikutuksiin suhteessa sijaintiin, ympäristöön sekä mitoitukseen.

Maakuntakaavan tavoitteena on varmistaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen maankäytölliset mahdollisuudet pitkällä tähtäimellä. Monet vapaa-aikaan, virkistykseen, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä liikenteeseen liittyvät ratkaisut edistävät matkailuelinkeinoa. Julkisen sektorin työpaikkojen säilymistä tuetaan mm. puolustusvoimien maankäyttötarpeet huomioimalla.

Keskittyminen luo haasteita palvelujen tasapuoliselle saatavuudelle. Maakuntakaavalla olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tukevaa palveluverkostoa edistetään. Huomioon otetaan palvelujen keskittyminen, päivittäistavarakaupan muutokset, kaupan suuryksiköt, tilaa vievä erikoistavarakauppa sekä maaseudun kaupakeskittymät ja palveluverkko.

LIIKENNE

Liikennejärjestelmä muodostuu liikenneverkosta, sen käyttäjästä, kysynnästä ja ohjausjärjestelmästä. Maakuntakaavassa käsitellään kaikkien liikennemuotojen verkkoja ja niiden suhdetta toimintaympäristöön. Liikenteen aluevaraukset antavat mahdollisuuksia maakunnan alueelliselle kehittämiselle ja tavoitteellisen aluerayhteistyössä Hämeen tiepiirin kanssakenteen toteutumiselle.

Aluerakenteen suunnittelulla pyritään valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti vähentämään liikennetarvetta ja parantamaan liikenneturvallisuutta. Tärkeiden liikenneyhteyksien palvelutaso turvataan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia väyliä ja terminaaleja.

Maakunnan tavoitteellinen liikenneverkko tukee valtakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden toimintaedellytyksiä. Helsinki-Hämeenlinna-Tampere -vyöhykkeestä kehitetään joukkoliikenteen laatuikäytävä, kolmostien ja pääradan varaan. Turku-Hämeenlinna / Riihimäki-Lahti -yhteyden kehittäminen liittyy myös ylimaakunnallisiin kehittämisvyöhykkeisiin.

Liikenteen järjestelyissä otetaan huomioon jo valmistuneet ja tekeillä olevat seudulliset liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuussuunnitelmat sekä Helsinki-Hämeenlinna-Tampere -vyöhykkeen tulevaisuutta käsitelleen LYYLI-projektin tulokset. Vuoden 2002 aikana tehdään maakuntakaavaa varten maakunnallisen tieverkko-selvityksen päivitys ja seudullisen perusverkon kehittämisselvitys yhteistyössä Hämeen tiepiirin kanssa.

TEKNINEN HUOLTO

Teknisen huollon järjestelyissä pyritään ympäristön ja talouden kannalta kestäviin ratkaisuihin. Energiahuollon, jätehuollon ja vesihuollon tarkoituksenmukaiset järjestelyt tukevat alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Energiahuollon aluevaraukset tarkistetaan. Valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävälle voimajohdoille varataan alueet, samoin maakaasuputkelle ja sen mahdolliselle länsilaajenemiselle. Olemassa olevia johtokäytäviä hyödynnetään mutta myös uusia aluevarauksia tarvitaan. Energiahuollossa polttoturpeella on merkittävä rooli osana paikallista energiaomavaraisuutta, minkä vuoksi turvesoiden aluevaraukset osoitetaan.

Jätehuollossa edistetään jätteiden hyötykäyttöä ja tarkoituksenmukaista käsittelyä. Käsittely on nykyisellään keskittetty kolmelle alueelle (Hämeenlinna, Forssa, Riihimäki) ja ongelmajätteet Riihimäelle. Käsittelyalueiden ja -laitosten aluevarauksiin tulee laajennuksia. Pilaantuneiden maa-alueiden vaikutukset maankäyttöön tutkitaan.

Vesihuollossa tärkeät johtoyhteydet ja vedenottamot osoitetaan. Alueellisten vesihuoltoratkaisujen toteutus-edellytykset ja jätevesien korkeatasoinen käsittely turvataan, samoin hyvälaatuisen pohjaveden riittävyys. Pohjavesialueiden, vedenhankintavesistöjen ja suojeluesien aluevaraukset ja -rajaukset täsmennetään.

ASUMINEN

Asunorakennusmaan varauksissa otetaan huomioon maakuntasuunnitelmassa esitetyt maakunnalliset ja seudulliset väestöennusteet. Asutusta sijoitetaan erityisesti olemassa olevien taajamien yhteyteen, asemansuodulle ja muille kehittyville joukkoliikenteen vyöhykkeille.

Asumiseen tarjotaan luonteeltaan eri tyyppisiä ympäristöjä: kaupunkien keskusta-alueita urbaaniin asumiseen, kaupunkien ja kuntien kehävyöhykkeitä pientalovaltaiseen asumiseen, elinvoimaisia kyliä maaseutumaiseen asumiseen.

Maakuntakaavalla turvataan asumisen laatuun liittyvä hyvä alueidenkäyttö. Asumisen laatuikäytöitä maakuntakaavassa ovat: joukkoliikenteen ja palvelujen saavutettavuus, työpaikka-alueiden läheisyys, liikenneyhteyksien sujuvuus, virkistysalueiden ja -reittien saavutettavuus, viherverkko kaupunkiseututasolla, kulttuuriympäristön arvot.

KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Kulttuuriympäristö käsitellään maakunnan strategisena vahvuutena ja vetovoimatekijänä. Merkintätekniikkaa ja menettelytapoja kehitetään ja tietopohjaa täydennetään. Kulttuuriympäristön maakunnalliset erityispiirteet määritetään. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen säilyminen turvataan.

Laajoista kulttuurimaisemista esitetään valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, maakunnallisesti arvokkaat ja maisemahistoriallisesti merkittävät alueet pyritään määrittämään. Muinaisjäänneksistä esitetään kaikki suojellut kiinteät muinaisjäänneksöt. Rakennetusta ympäristöstä ja perinnemaisemista esitetään valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat.

VAPAA-AIKA

Maakuntakaavalla turvataan vapaa-ajan toimintojen alueidenkäyttöä ja laadullisia edellytyksiä. Vapaa-ajan mahdollisuuksia tarjotaan sekä maakunnan omille asukkaile että matkailijoille. Maakunnan erityispiirteet ja ajallemme tyypilliset uudet vapaa-ajan viettotavat otetaan huomioon.

Maakunnan asukkaiden tarpeisiin varataan riittävä määrä seudullisia virkistys-, ulkoilu- ja retkeilyalueita. Kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden ohjattua käyttöä edistetään. Taajamat, virkistysalueet ja vesistöt kytketään toisiinsa eri tyyppisten ulkoilureitistöjen verkostolla. Sen palveluvarustuksessa otetaan huomioon monikäyttöisyys ja neljän vuodenajan tarpeet. Pyöräily-, vesistöretkeily-, moottorikelkka- ja hevosvaellusreittien mahdollisuudet tutkitaan.

Matkailun kehittämistä tuetaan osoittamalla alueita vapaa-ajan ja matkailutoimintojen tarpeisiin. Kehitettävät matkailureitit ja -vyöhykkeet esitetään. Matkailualueet ja -palvelut kytketään mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaan liikenneverkkoon, kaupunkien ja taajamien kulttuuri- ja kauppa-palveluihin, maaseudun palveluihin, nähtävyyksiin, viheralueisiin ja ulkoilureitteihin.

LUONTO JA LUONNONVARAT

Luonnon merkitystä maakunnan vetovoimatekijänä korostetaan. Ekologisen verkoston ja luonnonlaatuun arvokkaiden alueiden säilymistä tuetaan ohjaamalla ulkoilua seudullisesti tarkoituksenmukaisille virkistysalueille ja reiteille. Erityistä huomiota kiinnitetään luonnonsuojelun ja luonnonvarojen käytön keskinäiseen tasapainoon.

Luonnonsuojelun kansainvälisesti, valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät alueet osoitetaan. Natura 2000-ohjelman, muiden kansainvälisten ja kansallisten sopimusten ja päätösten alueidenkäyttöä koskevat linjat otetaan huomioon, säilyttämis- ja suojelutavoitteiden toteutuminen turvataan. Natura 2000-ohjelmaan kuuluvat alueet on jo pääosin osoitettu seutukaavassa. Suojelualueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä edistetään.

Edistetään uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen ekologisesti kestävää käyttöä. Turvataan kiviainesten, turpeen ja muiden luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Edistetään luonnonmaisemien, geologisesti arvokkaiden luonnonmuodostumien, luonnon monimuotoisuuden sekä vesi- ja rantaluonnon suojelua.

3